MALTA

QORTI KOSTITUZZJONALI

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH D. CAMILLERI**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH A. FILLETTI**

Seduta ta' l-10 ta' Novembru, 2008

Appell Civili Numru. 14/2007/1

Joseph Portelli

v.

**Il-Pulizija (Spettur M. Mallia), Il-Kummissarju tal-Pulizija,
L-Onorevoli Ministru u l-Onorevoli Segretarju Parlamentari responsabbli ghall-Gustizzja,
u l-Avukat Generali in rappresentanza tal-Gvern ta’ Malta**

Il-Qorti:

Preliminari

1. Dan hu appell minn sentenza moghtija mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fis-17 ta' Jannar 2008. Il-fatti li taw lok ghal din il-kawza huma, brevement, is-segwenti:

i. Joseph Portelli tressaq akkuzat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) talli fil-gimghat qabel il-5 ta' April 2004 (**a**) flimkien ma' persuni ohra mhux maghrufa kkommetta serq ta' diversi xogholijiet tal-arti u oggetti ohra li l-valur taghhom jeccedi s-somma ta' elf lira mill-fond nru 129 Triq l-Ifran, Il-belt Valletta, a dannu ta' l-Avukat Dott. Giovanni Bonello, liema serq kien ikkwalifikat bil-vjolenza numerika, mezz, valur, lok u hin; (**b**) talli fis-27 ta' April 2004 u fil-gimghat ta' qabel din id-data volontarjament hassar, ghamel hsara jew gharraq hwejjeg haddiehor, mobbli jew immobbli, liema hsara tiskorri l-hames mitt lira; kif ukoll talli (**c**) fil-gimghat precedenti l-presentata tieghu quddiem l-imsemmija qorti huwa xjentement laqa' ghandu jew xtara hwejjeg misruqa, mehuda b'qerq jew akkwistati b'reat jew xjentement b'kull mod li jkun indahal biex ibieghhom jew imexxihom, liema oggetti kienu gejjin minn reat ta' serq kwalifikat bil-valur.

ii. B'sentenza moghtija fis-17 ta' Lulju 2006 il-Qorti tal-Magistrati (Malta), fl-attribuzzjoni taghha ta' Qorti ta' Gudikatura Kriminali, sabet lill-imsemmi Joseph Portelli hati skond it-tieni u tielet imputazzjonijiet (jigifieri hati ta' hsara volontarja u ta' ricettazzjoni), izda mhux hati tal-ewwel imputazzjoni, cioe` ta' serq kwalifikat. Ghandu jigi precizat li fil-bidu tal-kawza quddiem dik il-qorti, Portelli kien ammetta l-akkuza ta' ricettazzjoni, izda mhux iz-zewg akkuzi l-ohra. Dik il-Qorti – cioe` l-Qorti tal-Magistrati (Malta) – ikkundannatu ghall-piena ta' erba' snin prigunerija; ikkundannatu wkoll ihallas l-ispejjez peritali inkorsi fl-inkjesta magisterjali.

iii. Portelli appella minn din is-sentenza. Il-Qorti ta' l-Appell Kriminali, b'sentenza moghtija fis-7 ta' Dicembru 2006[1], laqghet in parti l-appell tieghu billi lliberatu mill-imputazzjoni ta' hsara volontarja, kif ukoll

[1] Ara kopja a fol. 12 tal-atti.

irrevokat is-sentenza appellata f'dik il-parti fejn huwa gie ordnat ihallas l-ispejjez inkorsi fl-inkjesta magisterjali u minflok ikkundannatu jhallas biss dawk l-ispejjez tal-perizji ordnati mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja kif ukoll dawk l-ispejjez tal-perizji li, ghalkemm ordnati waqt l-inkjesta magisterjali, gew kompletati u konfermati bil-gurament biss waqt il-kumpilazzjoni; il-Qorti ta' l-Appell Kriminali, pero`, ikkonfermat is-sentenza appellata in kwantu sabet lill-appellant hati ta' ricettazzjoni kif ukoll ikkonfermat il-piena ta' erba' snin prigunerija. Il-qofol tal-kwistjoni kollha hija proprju l-konferma ta' dawn l-erba' snin prigunerija.

2. Permezz ta' rikors prezentat fil-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-23 ta' Marzu 2007, Portelli allega li bl-imsemmija sentenza tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali u senjatament bil-konferma ta' l-erba' snin prigunerija meta huwa kien gie liberat mill-imputazzjoni ta' hsara volontarja, gew lezi d-drittijiet fondamentali tieghu u cioe` (i) id-dritt protett bl-Artikolu 34(1)(b) tal-Kostituzzjoni ta' Malta (*"Hadd ma ghandu jigi pprivat mil-liberta` personali tieghu hlief kif jista' jkun awtorizzat b'ligi fil-kazijiet li gejjin, jigifieri…fl-esekuzzjoni tas-sentenza jew ordni ta' qorti…dwar reat kriminali li tieghu ikun gie misjub hati"*), jew alternattivament (ii) id-dritt protett bl-Artikolu 5(1)(a) tal-Konvenzjoni Ewropea (*"Hadd ma ghandu jigi pprivat mil-liberta` tieghu hlief fil-kazijiet li gejjin u skond il-procedura preskritta bil-ligi: (a) id-detenzjoni skond il-ligi ta' persuna wara li tinsab hatja minn qorti kompetenti…"*); kif ukoll (iii) id-dritt ghal smigh xieraq u imparzjali kif protett bl-Artikoli 39(1)(2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u bl-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea. Bazikament it-tezi tar-rikorrent – illum appellant – Portelli hi li galadarba huwa kien gie kkundannat mill-Qorti tal-Magistrati ghall-perjodu ta' erba' snin prigunerija ghal zewg reati – dak ta' ricettazzjoni u dak ta' hsara volontarja – una volta li huwa gie liberat fl-appell mir-reat ta' hsara volontarja, il-Qorti ta' l-Appell Kriminali ma setghetx tikkonferma l-piena ta' erba' snin prigunerija minghajr ma tkun effettivament jew qed izzid il-piena ghar-reat ta' ricettazzjoni (haga li ma setghetx taghmel galadarba ma kienx hemm appell fuq il-piena da parti ta' l-Avukat Generali) jew qed tippunih ukoll ghar-reat

ta' hsara volontarja li tieghu gie liberat – f'dan is-sens huwa l-ilment fir-rigward ta' l-Artikoli 34(1)(b) u 5(1)(a) tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni rispettivament. Kwantu ghall-Artikoli 39(1)(2) u 6(1) tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni rispettivament, l-appellant, fir-rikors promotorju tieghu, jilmenta li bil-mod kif esprimiet ruhha l-Qorti ta' l-Appell Kriminali fis-sentenza taghha tas-7 ta' Dicembru 2006, din ghaddiet kummenti *"superfluwi* [li] *juru biss nuqqas ta' imparzjalita` in relazzjoni ma' l-aggravji li kellha quddiemha l-istess Qorti."* Fir-rikors promotorju tieghu, Portelli talab lill-Prim Awla tal-Qorti Civili tiddikjara li bis-sentenza msemmija tas-7 ta' Dicembru 2006 inkisru wiehed jew aktar mid-drittijiet hawn aktar 'l fuq imsemmija, u li dik il-Qorti *"tiddikjara ghaldaqstant nulla w invalida fil-ligi l-istess sentenza u taghti rimedju billi tirriduci l-piena ta' prigunerija li ghandu jiskonta l-esponent* [Portelli] *jew billi tordna li l-appell kriminali relattiv jerga' jinstema' minn Qorti ta' l-Appell Kriminali diversament komposta u/jew taghti kull rimedju iehor li jidhrilha xieraq u opportun."*

3. Fir-risposta taghhom ghar-rikors promotorju, l-intimati jirribattu li bis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali ma gie lez ebda dritt fondamentali tar-rikorrent Portelli. Huma emfasizzaw li sentenza finali tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali ma tistax tigi riformata mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fil-kompetenza kostituzzjonali taghha (u, allura, anqas mill-Qorti Kostituzzjonali in sede ta' appell) peress li l-procedura kostituzzjonali m'ghandhiex isservi bhala "appell iehor" mis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali.

4. Wara li quddiem l-ewwel qorti l-partijiet skambjaw noti ta' osservazzjonijiet, dik il-qorti, b'sentenza moghtija fis-17 ta' Jannar 2008, cahdet it-talbiet tar-rikorrent Joseph Portelli, bl-ispejjez kontra tieghu. Hija ghamlet hekk wara li kkunsidrat is-segwenti:

"Illi dan huwa rikors kostituzzjonali tar-rikorrent Joseph Portelli illi premezz tieghu qieghed jallega ksur tad-drittijiet fundamentali tieghu premezz ta' sentenza moghtija mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fis-7 ta' Dicembru 2006 fl-ismijiet il-Pulizija (Spettur Michael Mallia) kontra Joseph

Portelli. Ir-rikorrenti jallega illi gew lezi d-drittijiet fundamentali tieghu kif enunzjati fl-Artikolu 5(1)(a) tal-Konvenzjoni ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali inkorporat fl-ewwel skeda tal-Att Dwar il-Konvenzjoni Ewropeja, Kap 319, kif ukoll id-drittijiet fundamentali tieghu kif enunzjati fl-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem il-libertajiet fundamentali inkorporati fl-ewwel skeda ta' l-att dwar il-Konvenzjoni Ewropeja (Kap. 319). Ir-rikorrenti qieghed jallega wkoll illi permezz ta' l-imsemmija sentenza tal-Appell Kriminali gew lezi d-drittijiet fundamentali tieghu kif enunzjati fl-Artikolu 34(1)(b), 39(1) u jew 39(2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

“Illi r-rikorrenti kien gie akkuzat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja b'serq ta' diversi xogholijiet ta' l-arti u oggetti ohra li l-valur taghhom jeccedi s-somma ta' elf lira Maltin, liema serq kien ikkwalifikat bil-vjolenza numerika, bil-mezz, bil-valur li jeccedi l-elf lira, bil-lok u bil-hin. Kien gie akkuzat ukoll illi volontarjament hassar jew gharraq hwejjeg haddiehor, mobbli jew immobbli, liema hsara tiskorri l-hames mitt lira Maltin; u kien gie akkuzat talli f'Malta xjentement laqa' ghandu jew xtara hwejjeg misruqa, mehuda b'qerq jew akkwistati b'reat, jew xjentement b'kull mod li jkun indahhal biex ibieghhom jew imexxihom, liema oggetti kienu gejjin minn reat ta' serq ikkwalifikat bil-valur.

“Illi irrizulta wkoll illi r-rikorrenti kien ammetta l-imputazzjoni ta' ricettazzjoni, izda wiegeb mhux hati ghall-imputazzjonijiet ta' serq u ta' hsara volontarja.

“Illi irrizulta wkoll illi l-Qorti tal-Magistrati (bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali) tat sentenza fis-17 ta' Lulju 2006 fejn sabet lir-rikorrent hati ta' ricettazzjoni, illiberatu mill-akkuza ta' serq, izda sabitu hati ta' hsara volontarja illi l-valur taghha jiskorri l-hames mitt lira u gie ikkundannat ghal erba snin prigunerija; li minnhom kellu jitnaqqas iz-zmien li qatta' f'arrest preventiv.

“Illi r-rikorrent kien appella minn din is-sentenza u fis-7 ta' Dicembru 2006 il-Qorti ta' l-Appell Kriminali laqghet l-

appell intavolat mir-rikorrent limitatament u irriformat is-sentenza appellata billi irrevokata fejn sabet lir-rikorrenti hati tat-tieni imputazzjoni, ta’ hsara volontarja, irrevokata wkoll in kwantu ordnat lir-rikorrent ihallas l-ispejjez inkorsi fl-inkjesta Magisterjali u minflok ikkundannatu jhallas biss dawk l-ispejjez tal-perizji ordnati mill-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttorja fil-kors tal-kumpilazzjoni, kif ukoll dawk l-ispejjez tal-perizji li ghalkemm ordnati waqt l-Inkjesta Magisterjali gew kompletati u ikkonfermati bil-gurament biss waqt il-kumpilazzjoni; u ikkonfermatha in kwantu sabet lir-rikorrent mhux hati tal-ewwel imputazzjoni ta’ serq aggravat u fejn sabitu hati tat-tielet imputazzjoni ta’ ricettazzjoni u fejn ukoll ikkundannatu ghall-piena ta’ prigunerija ta’ erba’ snin.

“Ikkunsidrat :

“Illi r-rikorrent hass illi bis-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali gew lezi id-drittijiet fundamentali tieghu u dana peress illi : (1) imposizzjoni ta’ piena in relazzjoni ma’ imputazzjoni li dwarha ir-rikorrent instab mhux hati u ghalhekk hemm ksur ta’ l-artikolu 34(1)(b) tal-Kostituzzjoni ta’ Malta jew alternattivament li, ghallinqas parzjalment, il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali ma kenitx kompetenti li timponi skond il-ligi [ksur ta’ l-artikolu 5(1)(a) tal-Konvenzjoni Ewropea ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali kif introdotti permezz ta’ l-Ewwel Skeda tal-Kap.319, Ligijiet ta’ Malta];

“Illi r-rikorrent effettivment kien gie misjub hati mill-ewwel Qorti ta’ zewg imputazzjonijiet, dik ta’ ricettazzjoni u dik ta’ hsara volontarja u l-Qorti tal-Magistrati (Malta) kienet ikkundannatu ghal erba’ snin prigunerija.

“Illi r-rikorrent jikkontendi illi l-fatt illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali illiberatu mill-imputazzjoni ta’ hsara volontarja, izda in relazzjoni ma’ l-imputazzjoni rimanenti ta’ ricettazzjoni, ikkonfermat il-piena ntiera komplessiva ta’ erba’ snin prigunerija jista’ jigi nterpretat biss f’zewg modi:

(a) illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali hasset li kellha taghti lill-imputazzjoni ta’ ricettazzjoni piz akbar milli tatha l-Qorti

tal-Magistrati, u ghalhekk ziedet il-piena relattiva ghal tali imputazzjoni b'dik il-parti mill-piena komplessiva li l-Qorti tal-Magistrati mponiet in relazzjoni ma' l-imputazzjoni ta' hsara volontarja, minghajr ma kien hemm appell ta' Avukat Generali f'dan is-sens; jew

(b) illi l-Qorti ta' l-Appell Kriminali hasset li ma kenitx gustifikata l-liberazzjoni mill-imputazzjoni ta' komplicità fis-serq (kif fil-fatt iddikjarat espressament diversi drabi fis-sentenza taghha u anke fid-dispozittiv finali) u ghaldaqstant imponiet piena in relazzjoni ma' imputazzjoni li dwarha r-rikorrent gie mehlus u li dwarha ma sar l-ebda appell mill-Avukat Generali;

"Ir-rikorrent issottometta illi fl-ewwel ipotezi fuq deskritta hemm ksur ta' l-artikolu 5(1)(a) tal-Konvenzjoni Ewropea in kwantu l-Qorti ta' l-Appell Kriminali mhijiex kompetenti biex izzid il-pieni mposti mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) minghajr appell appositu maghmul entro l-limiti stabbiliti mill-ligi mill-Avukat Generali; mentri fit-tieni ipotezi hemm ksur sija ta' l-artikolu 5(1)(a) tal-Konvenzjoni Ewropea kif ukoll ta' l-artikolu 34(1)(b) tal-Kostituzzjoni ta' Malta in kwantu l-Qorti Kriminali ma kellhiex il-poter li teroga piena in relazzjoni ma' imputazzjoni li dwarha l-esponent kien gie liberat.

Illi fin-Nota ta' l-osservazzjoni tieghu ir-rikorrenti qal testwalment hekk f'punt numru 3 tan-Nota tieghu :

""Illi huwa pacifiku bejn il-partijiet illi l-esponent gie ikkundanat mill-Onorabbli Qorti tal-Magistrati sabiex jiskonta erba' snin habs talli nstab hati ta' zewg akkuzi, akkuza ta' ricettazzjoni ammessa mill-esponent, u akkuza ta' hsara fuq hwejjeg haddiehor, filwaqt illi gie illiberat mit-tielet akkuza, dik ta' serq aggravat. Ma jistax jinghad b'certezza kemm minn dawn l-erba' snin kienu jirriflettu l-ewwel akkuza u kemm jirriflettu t-tieni akkuza, imma huwa fatt illi iz-zewg akkuzi jgorru maghhom piena minima ta' tlettax-il xahar habs;

"F'punt numru 4 tan-Nota ta' Osservazzjonijiet tieghu huwa qal hekk:

“Illi huwa pacifiku bejn il-partijiet illi l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell Kriminali rriformat is-sentenza moghtija mill-Onorabbli Qorti tal-Magistrati billi kkonfermat il-htija ghar-rigward ta' l-akkuza ammessa ta' ricettazzjoni, filwaqt illi sabet lill-esponent mhux hati tar-reat ta' hsara fuq hwejjeg haddiehor. X'kien allura r-ragunament li wassal lill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell Kriminali li ghal reat wiehed japplika xorta wahda l-piena li giet stabbilita ghal zewg reati li jgorru piena minima ugwali?”

“Ir-rikorrent kompla fin-Nota tieghu billi ta tlett ipotezi illi setghu, skond hu, iwasslu lill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali ghas-sentenza taghha:

“Illi r-rikorrenti jaghti bhala l-ewwel ipotezi illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali ikkundannatu sabiex jiskonta piena mahsuba biex tikkastigah talli kien komplici fir-reat tas-serq, reat li tieghu il-Qorti tal-Magistrati ma sabitux hati u li dwaru l-Qorti ta' l-Appell ma kellhiex il-kompetenza li ssibu hati u ghalhekk skond hu gew lezi id-drittijiet fundamentali tieghu kif protetti bl-Artikolu 34 (1) (b) tal-Kostituzzjoni tal-Malta u l-Artikolu 5 (1) (a) tal-Konvenzjoni Ewropeja Skeda Wiehed, Kapitolu 319 tal-Ligijiet ta’ Malta.

“Illi f’dan ir-rigward ir-rikorrent addirittura jasal biex jghid illi fi kliem iehor il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali “qalet car u tond u minghajr habi iva veru li illiberajtu mill-akkuza ta’ hsara volontarja, imma mhux ser innaqqas il-piena globali ghaliex inhoss li ma kellux jigi liberat mill-akkuza ta’ komplicita` fis-serq.”

“Illi din il-Qorti tibda billi taghmilha cara daqs il-kristall illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fl-ebda hin u fl-ebda mument fis-sentenza taghha ma qalet dawn il-kliem u dawn il-kliem huma biss invenzjoni tar-rikorrent.

“Illi r-rikorrent wasal ghal din il-konkluzjoni ghaliex fil-korp tas-sentenza il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali irreferiet ghall-interpretazzjoni tal-Artikoli tal-Kap. 9 relattivi ghall-komplicita` u cioe’ l-Artikolu 42 (c), u (e) u 45(b) u (c) u

dan anke fid-dispositiv finali taghha fuq dan il-kap fir-raba' paragrafu tal-konsiderazzjonijiet finali, u ghalhekk ir-rikorrent gie ikkundannat sabiex jiskonta piena mahsuba biex tikkastigah talli kien komplici fir-reat ta' serq u dan wara li l-Qorti tal-Magistrati illiberatu minn din l-akkuza u ma sar l-ebda appell f'dan is-sens mill-Avukat Generali.

"Illi r-rikorrent jghaddi wkoll sabiex jaghti t-tieni ipotezi tieghu u dana fin-nota ta' l-osservazzjonijiet illi ghamel. Illi f'din it-tieni ipotezi r-rikorrent jghid illi huwa gie illiberat mill-akkuza tal-hsara volontajra la darba gie illiberat mill-komplicita` fis-serq, u ma setax jitqies responsabbli ghall-hsarat li saru fil-pitturi waqt is-serqa innifisha u anke peress illi ma kienx car jekk il-moffa li instabet fil-pitturi kienitx moffa li iffurmat fuq il-pitturi waqt li kienu fid-dar ta' sidhom jew inkella waqt li kienu fil-garaxx tar-rikorrent. Ir-rikorrent ikompli jghid illi dan iwasslu ghat-tieni ipotezi tieghu u cioe` illi l-Qorti ta' l-Appell Kriminali illiberatu mill-akkuza ta' hsara volontajra minhabba li huwa gie illiberat mill-akkuza ta' komplicita` fis-serq, imma skond hu fl-istess hin il-Qorti ta' l-Appell Kriminali ghamlitha cara li fil-fehma taghha huwa ma messux gie illiberat mill-akkuza ta' komplicita` fis-serq u ghalhekk it-tieni ipotezi li huwa jaghmel hija illi l-piena ta' erba' snin habs giet ikkonfermata mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali minghajr tnaqqis sabiex tikkastigah talli kien komplici fis-serq aggravat u talli kien komplici wkoll fil-hsara volontarja, it-tnejn li huma reati li dwarhom ir-rikorrent finalment ma instabx hati mill-Qorti tal-Appell Kriminali.

"Illi ghalhekk bazikament ir-rikorrenti qieghed jallega u qieghed jaghti bhala ipotezi numru wiehed u ipotezi numru tnejn illi, dejjem skond hu, l-Qorti tal-Appell Kriminali imxiet a bazi jew tal-ewwel ipotezi jew tat-tieni ipotezi u minghajr ma kellha kompetenza u diskrezzjoni li izzid piena moghtija mill-Qorti tal-Magistrati jekk mhux fuq appell tal-Avukat Generali, jew sabet htija ghall-komplicita` fis-serq aggravat jew inkella ziedet il-piena relattiva ghar-reat ta' ricetazzjoni, u b'hekk kisret l-Artikolu 5(1)(a) tal-Konvenzjoni Ewropeja ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali; liema Artikolu jipprovdi fis-subartikolu wiehed tieghu li "kullhadd

ghandu dritt ghal-liberta` u ghas-sigurta` tal-persuna, hadd ma ghandu jigi ipprivat mil-liberta` tieghu hlief fil-kazijiet li gejjin u skond il-procedura preskritta bil-ligi (a) id-detenzjoni skond il-Ligi ta' persuna wara li tinstab hatja minn Qorti kompetenti."

"Illi r-rikorrenti imur oltre u jghid f'paragrafu 18 tan-Nota ta' l-Osservazzjonijiet tieghu illi l-Qorti tal-Appell Kriminali qalet illi fil-fehma taghha hija ghandha l-poter u d-diskrezzjoni li izzid il-pieni moghtija ghar-reati individwali sakemm ma taqbizx is-sentenza totali imposta u sakemm ma taqbizx il-massimu tal-piena stabbilit mil-ligi.

"Ikkunsidrat :

"Illi bir-rispett kollu r-rikorrent ma ghandu l-ebda ragun f'dak illi qal.

"Illi l-Qorti tibda billi tghid illi din il-Qorti ma tistax toqghod fuq ipotezijiet, fuq suppozizzjonijiet u fuq immaginazzjonijiet, izda trid toqghod biss fuq il-<u>fatti</u> u dak li <u>effettivament jirrizulta</u> mis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali.

Illi l-Qorti ta' l-Appell Kriminali fis-sentenza taghha qalet illi "la darba l-ewwel Qorti ghazlet li tillibera lill-appellant mill-akkuza ta' serq, jew ghallinqas dik ta' komplicita` kif koncepibbilment ghab-bazi tar-rizultanzi setghet sabet htija skond l-artikolu 42 (c) u (e) u 45 (b) u (c) tal-Kodici Kriminali, la darba pero` l-Avukat Generali ma deherlux li kellu jappella minn din id-decizjoni tal-Ewwel Qorti, illum din il-Qorti trid tiehu l-liberazzjoni mill-akkuza ta' serq bhala res judicata."

"Illi huma dawn il-kliem fis-sentenza illi jghoddu u mhux ipotezi (1), ipotezi (2) jew ipotezi (3) li isemmi ir-rikorrent fin-Nota ta' Osservazjonijiet tieghu. Il-Qorti tal-Appell Kriminali verament uriet bic-car illi ma kienitx qeghda taqbel mal-konkluzzjoni li ghaliha waslet il-Qorti tal-Magistrati fejn illiberat lir-rikorrent mill-akkuza ta' serq, izda qalet b'mod l-aktar car illi una volta l-Avukat Generali ma hassx li kellu jappella, il-Qorti, jigifieri l-Qorti ta' l-

Appell Kriminali, kienet qeghda tiehu dik l-liberazzjoni mill-akkuza ta’ serq bhala res judicata.

“Illi bir-rispett kollu din il-Qorti ma tistax tifhem kif ir-rikorrent huwa stess jiccita dan il-bran mis-sentenza tal-Qorti ta’ l-Appell Kriminali, izda umbaghad jipotizza u jallega illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali qalet car u tond minghajr habi kliem illi ma qalitx u cioe’ “iva veru illiberajtu mill-akkuza ta’ hsara volontajra, imma mhux ser innaqqas il-piena globali ghaliex inhoss li ma kellux jigi liberat mill-akkuza ta’ komplicita` fis-serq.” Bl-ebda mod ma l-Qorti tista tifhem kif ir-rikorrenti setgha jimmagina illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali qalet dawk il-kliem.

“Illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali kellha kull dritt li tghid illi ma taqbilx ma sentenza moghtija mill-Qorti tal-Magistrati anke jekk din is-sentenza kienet definittiva. Illi mhux l-ewwel darba illi Qorti tigbed l-attenzjoni per ezempju tal-Prosekuzzjoni jew ta’ l-Avukat Generali dwar il-mod kif messhom tmexxew il-proceduri quddiem il-Qorti tal-Magistrati u l-fatt biss illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali qalet li l-Qorti tal-Magistrati setghet sabet htija fuq l-akkuza ta’ serq bl-ebda mod ma jfisser li dik il-Qorti ivvjolat id-drittijiet fundamentali tar-rikorrent u bl-ebda mod ma jista’ ifisser illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali jew ziedet il-piena imposta ghar-reat ta’ ricettazzjoni jew inkella li l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali sabitu hati ta’ l-akkuza ta’ serq u ikkundannatu ghal dak ir-reat.

“Ikkunsidrat:

“Illi l-verita` hi, kif jammetti l-istess rikorrent fit-tielet paragrafu tan-nota tieghu, meta jghid “ma jistax jinghad b'certezza kemm minn dawn l-erba' snin kienu jirreflettu l-ewwel akkuza u kemm jirreflettu t-tieni akkuza.” Il-Qorti tal-Magistrati ikkundannat lir-rikorrent ghal erba’ snin prigunerija wara li sabitu hati ta’ ricettazzjoni u ta’ hsara volontarja, izda fil-fatt kif jghid l-istess rikorrent ma jistax jinghad kemm minn dawn l-erba' snin kienu jirreflettu il-piena imposta ghall-hsara volontajra u kemm minnhom kienu jirriflettu il-piena imposta ghar-reat ta’ ricettazzjoni.

“Illi r-rikorrent pero` madanakollu jidhirlu illi jaf ezattament x’gara f’mohh l-Imhallef li kien qieghed jippresjedi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali meta ta s-sentenza tieghu u jghidilna fin-Nota ta’ l-Osservazzjonijiet tieghu illi dak illi gara huwa dak enunzjat fit-tieni ipotezi tan-nota tal-osservazzjonijiet tieghu, u cioe` illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali sabet lir-rikorrent hati ta’ l-akkuza ta’ komplicita` fis-serq kif ukoll talli kien komplici fil-hsara volontarja, u fl-istess hin ir-rikorrent jghid illi finalment ir-rikorrent ma instabx hati mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali la ta’ serq aggravat peress li kien diga` gie liberat minn din l-akkuza mill-Qorti tal-Magistrati, u ma sar l-ebda appell mill-Avukat Generali dwar dan il-fatt, u lanqas ma gie misjub hati ta’ hsara volontarja, ghaliex effettivament il-Qorti tal-Appell Kriminali illiberatu minn din l-akkuza wara li l-Qorti tal-Magistrati kienet sabitu hati taghha.

“Ikkunsidrat:

“Illi bir-rispett kollu ma gie ippruvat l-ebda ksur tal-Artikolu 34(1)(b) tal-Kostituzzjoni ta’ Malta, jew tal-Artikolu 5(1)(a) tal-Konvenzjoni Ewropeja ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali kif introdotti permezz tal-ewwel skeda tal-Kap 319. Il-Qorti tal-Appell Kriminali qalet fis-sentenza taghha meta giet biex timponi l-piena:

““Illi skond l-Artikolu 334(a) tal-Kodici Kriminali, il-piena ghar-reat ta’ ricetazzjoni, jekk il-haga tkun gejja minn serq, hija dik tas-serq skond il-valur tal-haga. Issa fil-kaz in ezami il-valur komplessiv tal-pitturi li nsterqu u gew mohbija ghand l-appellant hu zgur ta’ aktar minn elf lira (LM 1000) u ghalhekk il-piena tkun dik kontemplata fl-artiklu 279(b) tal-Kodici Kriminali u cioe` wahda ta’ prigunerija ghal zmien minn tlettax il-xahar sa seba’ snin.”

““Ghalhekk anki ghar-reat ta’ ricettazzjoni biss li tieghu nstab hati ghalih mill-Ewwel Qorti u li hu mhux qed jikkontesta quddiem din il-Qorti, l-piena erogata mill-Ewwel Qorti hi pjenament fil-parametri li tipprovdi l-ligi u mehud kont tac-cirkostanzi kollha, partikolarment dawk li - kif gja qalet din il-Qorti - setghu facilment jirrinentraw taht

id-dispozizzjonijiet tal-artikoli 42(c) u (e) u 45(b) u (c), din il-Qorti tqis li ma hux il-kaz li taghmel temperament fil-piena."

"Ikkunsidrat:

"Illi huwa minnu illi l-Qorti tal-Appell Kriminali semmiet illi fic-cirkostanzi l-ewwel Qorti setghet sabet lir-rikorrent hati ta' komplicita` fis-serq kif ukoll ta' komplicita` fil-hsara volontarja, izda d-decizjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminali dwar il-piena kienet illi ma qiesitx illi kellha taghmel temperament fil-piena peress illi l-piena erogata mill-ewwel Qorti kienet pjenament fil-parametri li tipprovdi l-ligi u ghal din il-fini il-Qorti tal-Appell Kriminali iccitat ukoll l-Artikolu 334(a) tal-Kodici Kriminali.

"Illi f'dan ir-rigward ir-rikorrent naqas milli jghid illi l-Qorti ta' l-Appell Kriminali, meta giet sabiex tittratta dwar il-piena, semmiet l-Artikolu 334(a) tal-Kodici Kriminali li jitkellem dwar il-piena ghar-reat ta' ricettazzjoni u semmiet ukoll l-Artikolu 279(b) tal-Kodici Kriminali u qalet illi f'dan il-kaz il-piena kienet prigunerija ghal zmien minn tlettax il-xahar sa seba' snin. Kif diga` intqal, il-Qorti ta' l-Appell Kriminali qalet illi ghar-reat ta' ricettazzjoni biss li tieghu instab hati ghalih ir-rikorrenti il-piena erogata mill-ewwel Qorti hi pjenament fil-parametri li tipprovdi l-ligi.

"Illi ghalhekk il-Qorti ta' l-Appell Kriminali ma sabitx lir-rikorrent hati tar-reat ta' komplicita` ta' serq u ta' komplicita` fil-hsara volontarja, izda sabitu hati biss tar-reat ta' ricettazzjoni u hasset illi ma kellha taghmel l-ebda temperament fil-piena imposta mill-ewwel Qorti peress illi dik il-piena kienet pjenament fil-parametri li tipprovdi il-ligi.

"Illi l-Qorti ser tara issa jekk gewx lezi d-drittijiet tar-rikorrent kif protetti fl-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja li tirrigwarda id-dritt tal-"fair hearing" minn Qorti indipendenti u imparzjali.

"Illi r-rikorrent issottometta illi l-Qorti ta' l-Appell Kriminali espremiet ruhha u tat l-opinjoni taghha fis-sens illi r-rikorrent messu instab hati mill-Qorti tal-Magistrati tar-reat

ta’ komplicita` fis-serq u ta’ komplicita` fi hsara volontarja. Ir-rikorrent ikkontenda illi l-gudikant halla lilu innifsu jigi influenzat minn konsiderazzjonijiet estraneji peress illi hass illi l-Qorti tal-Magistrati messha sabet htija fir-rigward tar-reat tas-serq aggravat.

“Illi skond ir-rikorrent, in-nuqqas ta’ imparzjalita` tal-gudikant kienet espressa u dikjarata u motivata minn kwistjoni li fil-kliem tieghu stess “bene o male” kien hemm res gudikata minhabba li l-Avukat Generali ma deherlux li kellu jappella minn din id-decizzjoni ta’ l-ewwel Qorti.

“Illi f’dan ir-rigward il-Qorti rat is-sentenza moghtija mill-Qorti Kostituzzjoni fil-31 ta’ Ottubru 2003 fl-ismijiet Melchior Spiteri kontra Avukat Generali. Illi f’dik l-istanza il-Qorti qalet :

““Illi jekk ma jigix muri, li fil-fatt, kien hemm vjolazzjoni vera u reali, ma jistax jitqies li kien hemm ksur tad-drittijiet fundamentali tal-bniedem, specjalment meta l-akkuzat kellu rimedji ohra ordinarji li ma wriex disponibilita` li jaghmel uzu minnhom.”

“Ikkunsidrat:

“Illi r-rikorrent fin-Nota ta’ l-Osservazzjonijiet tieghu issuggerixxa illi jew wiehed iqis illi huwa inghata piena dwar reat li minnu gie liberat, jew inkella l-unika alternattiva ohra hija illi l-piena relattiva ghal ricettazzjoni zdiedet. Huwa jissottometti illi ufficjalment ma hemmx dubbju li fil-fatt hekk gara izda huwa jissottometti illi huwa daqstant iehor car illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali deherilha illi huwa kellu jigu mehlus mill-akkuza ta’ ricettazzjoni u ikkundannat dwar l-akkuza ta’ serq u ta’ hsara volontarja.

“Illi ghalhekk ir-rikorrent issottometta illi huwa tal-fehma li l-interpetazzjoni korretta tas-sentenza ghandha tkun l-ipotezi (2) illi huwa ghamel fin-Nota ta’ l-Osservazzjonijiet tieghu. Madanakollu huwa hass illi kellu janalizza l-konsegwenzi kostituzzjonali tat-tlett ipotezi elenkati u ghalhekk huwa allega ukoll nuqqas ta’ imparzjalita tas-smigh moghti mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali.

"Illi in sostenn ta' din l-allegazzjoni tieghu ir-rikorrent isemmi il-konsiderazzjonijiet illi ghamlet il-Qorti ta' l-Appell Kriminali meta qalet illi l-ewwel Qorti setghet sabet lir-rikorrent hati ta' serq aggravat u konsegwentement ukoll ta' hsara volontarja.

"Illi ghar-rikorrent il-gudikant ma kienx imparzjali peress illi kien dispjacut ferm illi l-ewwel Qorti ma sabitx htija fir-rigward tar-reat ta' serq, jew ta' komplicita` fis-serq u l-Avukat Generali ma deherlux illi kellu jappella minn din id-decizjoni tal-Qorti tal-Magistrati.

"Illi bir-rispett kollu r-rikorrent ma irnexxielux jipprova illi ma inghatax smigh xieraq minn Qorti indipendenti u imparzjali u fi zmien ragonevoli. Il-Qorti ta' l-Appell Kriminali waslet sabiex tillibera lir-rikorrent mill-akkuza ta' hsara volontarja, akkuza li taghha kien gie misjub hati mill-Qorti tal-Magistrati. Il-Qorti ta' l-Appell Kriminali hellset ukoll lir-rikorrent milli jhallas certi spejjez tal-esperti mahtura fl-inkjesta magisterjali, kif imsemmi dettaljatament fis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali. Madanakollu ir-rikorrent isostni illi dik l-istess Qorti ma kienitx wahda imparzjali u dana semplicement ghaliex deherilha illi kellha tghaddi certi kummenti u konsiderazzjonijiet dwar il-fatt illi l-Qorti tal-Magistrati ma kienitx sabet htija fir-rigward tar-reat ta' serq, jew ta' komplicita` fir-reat ta' serq.

"Illi l-fatt illi l-Qorti ghamlet il-kummenti illi ghamlet ma iffisirx illi l-Qorti kienet pregudikata fil-konfront tar-rikorrent. Il-Qorti diga` kellha okkazjoni aktar 'il fuq f'dan il-gudikat sabiex tiddikjara li ma tarax li ghandha ghalfejn b'xi mod ticcensura l-kummenti illi ghamlet il-Qorti ta' l-Appell Kriminali u l-fatt illi ghamlet il-kummenti u l-konsiderazzjoni illi ghamlet fis-sentenza taghha bl-ebda mod ma wassal lil dik il-Qorti sabiex tkun wahda parzjali.

"Illi kif diga` intqal gudikant ghandu d-dritt u anke l-obbligu illi jimmottiva s-sentenza tieghu b'rimarki u anke billi jesprimi ruhu dwar il-fatti li jkunu irrizultawlu specjalment ghall-fini ta' piena, u sakemm il-kumment ma jkunx

f’termini zbilancjati li manifesament mhux floku, jew sakemm ma jkunx evidenti li l-kumment huwa motivat minn animozita` jew simpatiji personali lejn parti jew l-ohra jew sakemm ma jkunx hemm xi cirkostanza ohra f’dan is-sens, ma jistax jinghad li fir-rigward ta’ dak il-gudikant ikun hemm raguni legittima biex wiehed jahseb li f’kawza ohra li tinvolvi l-istess parti jew partijiet dak il-gudikant mhux ser ikun f’posizzjoni li jaffronta il-kaz b’mod oggettiv. Il-kummenti ta’ gudikant, dejjem jekk ikunu fil-parametri tal-ligi u ta’ dak li huwa ragonevoli, huma parti essenzjali mill-mottivazzjoni tas-sentenza. (Ara sentenza ta’ din il-Qorti, Sede Kostituzzjonali datata 9 ta’ Settembru 2002 fir-referenza Kostituzzjonali fl-ismijiet Pulizija kontra Joseph Bone et).

“Illi meta quddiem il-Qrati Maltin tqanqlet il-kwistjoni tal-parzjalita` ta’ gudikant bhala okkazjoni ta’ ksur ta’ jedd ta’ smigh xieraq kellu jintwera a sodisfazzjon tal-Qorti li fil-kaz partikolari jehtieg jirrizultaw flimkien zewg kwalitajiet ta’ parzjalita`, jigifieri dik soggettiva u dik oggettiva. Bl-ewwel wahda wiehed jifhem id-disposizzjoni u l-konvinciment partikolari tal-gudikant li jkun u bit-tieni jekk il-gudikant li jkun kienx jaghti garanzija bizzejjed li jnehhi kull dubju legittimu li l-konvinciment personali tieghu fil-kaz ma kienx wiehed suspett. Min jallega il-parzjalita` ta’ gudikant irid jipprova tali parzjalita bil-fatt u mhux biss iqanqal dubju legittimu b’inferenza jew semplici biza’. F’dan ir-rigward, il-Qorti rat is-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali tat-2 ta’ Novembru 2001 fl-ismijiet “Francis Xavier Mifsud kontra Avukat Generali”.

“Illi f’dan il-kaz ma jidhirx illi r-rikorrent kien qieghed jallega imparzjalita` fis-sens tal-mod kif kienet kostitwita l-Qorti u ghalhekk l-ilment kien jirrigwarda l-effett ta’ imparzjalita` soggettiva u mhux oggettiva.

“Illi wara li l-Qorti fliet sew il-provi kollha li ghandha quddiemha tara illi r-rikorrent ma irnexxielux jipprova li l-Imhallef kellu parzjalita` soggettiva. Il-Qorti hija tal-fehma li ma hemm l-ebda prova li b’xi mod jista’ iwassalha biex tqis illi l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali kienet soggettivament jew oggettivament parzjali fl-imgieba taghha b’mod li

waslet ghall-ksur tad-dritt tar-rikorrent ghall-smigh xieraq minn Qorti imparzjali. Kull ma ghamlet il-Qorti ta' l-Appell Kriminali kienet illi kull Qorti ta' l-Appell hija mistennija illi taghmel fejn tkun qeghda tqis sensiela shiha ta' cirkostanzi u provi li jolqtu lill-akkuzati.

"Ghal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti qeghda tiddeciedi billi tiddikjara illi s-sentenza moghtija mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fis-7 ta' Dicembru 2006 fl-ismijiet "*Il-Pulizija (Spettur. Michael. Mallia) vs Joseph Portelli*" (Appell Nru 267/06) ma kisret l-ebda wiehed mill-jeddijiet tar-rikorrent taht l-Artikoli 34(1)(b), 39(1) u/jew 39(2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u/jew taht l-Artikoli 5(1)(a), 6(1) tal-Konvenzjoni ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali, inkorporat fl-Ewwel Skeda ta' l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea, Kap.319 Ligijiet ta' Malta, u b'hekk tichad it-talbiet tar-rikorrent; bl-ispejjez kontra tieghu."

5. Portelli appella minn din is-sentenza. Huwa bazikament baqa' jsostni t-tezi tieghu, proposta quddiem l-ewwel qorti, ta' ksur tad-drittijiet fondamentali tieghu ghar-ragunijiet gja esposti fil-paragrafu **2** tal-odjerna sentenza; l-appellati, min-naha taghhom, baqghu isostnu li mhux biss ma kienx hemm nuqqas ta' smigh xieraq, izda wkoll li din il-Qorti – il-Qorti Kostituzzjonali – m'ghandhiex isservi ta' qorti tat-tielet grad biex terga' tezamina l-meritu ta' sentenza moghtija fl-appell mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali.

6. Din il-Qorti, wara li ezaminat l-atti kollha, inkluzi s-sentenzi tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali tas-7 ta' Dicembru 2006 fl-ismijiet **Il-Pulizija (Spettur M. Mallia) v. Joseph Portelli**, kif ukoll is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) tas-17 ta' Lulju 2006 fl-istess ismijiet[2], tosserva dan li gej:

i. Dwar l-ilment ta' ksur ta' l-Artikoli 39(1)(2) u 6(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-Konvenzjoni Ewropea rispettivament, dana l-ilment huwa manifestament infondat. Bil-kummenti li ghamlet il-Qorti ta' l-Appell

[2] Proprjament is-sentenza tas-17 ta' Lulju 2006 ssemmi, fl-okkju taghha, kemm lill-Ispettur Mallia kif ukoll lill-Ispettur Geoffrey Azzopardi.

Kriminali fis-sentenza taghha tas-7 ta' Dicembru 2006 (**a**) dwar l-akkuza ta' serq – fis-sens li esprimiet il-fehma taghha li Portelli seta' nstab hati ta', flok gie liberat minn, l-akkuza ta' serq, jew ghall-anqas ta' komplicita` f'serq, mill-Qorti tal-Magistrati – (b) dwar il-partecipazzjoni ta' Portelli fir-reat ta' ricettazzjoni – fis-sens li ma kienitx qed taqbel ma' l-appellant li l-partecipazzjoni tieghu fir-reat ta' ricettazzjoni kienet wahda *de minimis* – u (**c**) in partikolari meta qalet:

"Ghalhekk anke ghar-reat ta' ricettazzjoni biss li tieghu instab hati ghalih mill-Ewwel Qorti u li hu mhux jikkontesta quddiem din il-Qorti, l-piena erogata mill-Ewwel Qorti hi pjenament fil-parametri li tipprovdi l-ligi w mehud kont tac-cirkostanzi kollha, partikolarment dawk li – kif gja qalet din il-Qorti – setghu facilment jirrientraw taht id-disposizzjonijiet tal-artikoli 42(c) u (e) u 45(b) u (c) [tal-Kodici Kriminali], din il-Qorti tqis li mhux il-kaz li taghmel temperament fil-piena."

dawn il-kummenti wahedhom la juru, u lanqas jistghu juru jew jissuggerixxu xi nuqqas ta' imparzjalita`, soggettiva jew oggettiva, fil-gudikant li kien qed jippresjedi l-imsemmija Qorti ta' l-Appell Kriminali. Dawn il-kummenti kienu kollha, fil-kuntest tal-fatti u tal-aggravji li kellha quddiemha dik il-qorti, kummenti legittimi, intizi biex jispjegaw, kif kien id-dover tal-qorti li taghmel, ghala kienet ser thalli l-piena ta' erba' snin prigunerija invarjata. Wiehed jista', mill-punto di vista ta' fatt jew ta' dritt, ma jaqbilx ma' dak li ntqal; izda s-semplici fatt li wiehed ma jaqbilx ma' kummenti jew osservazzjonijiet li tkun ghamlet il-qorti fis-sentenza taghha (jew anke diskorrendo waqt it-trattazzjoni ta' kawza) ma jwassalx neccessarjament ghall-konkluzjoni li allura l-gudikant in kwistjoni kien nieqes minn dik l-imparzjalita` mehtiega biex ikun hemm smigh xieraq skond l-imsemmija disposizzjonijiet tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni. Il-qorti – kull qorti – ghandha d-dritt li tesprimi ruhha b'mod car u, jekk ikun jidhrilha hekk, ukoll "in a robust way". Dan il-fatt wahdu ma jnaqqas xejn mill-imparzjalita` tal-qorti li tkun, jew tal-gudikant jew gudikanti sedenti f'dik il-qorti.

ii. Dwar l-allegat ksur tal-Artikoli 34(1)(b) u 5(1)(a) tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni rispettivament, din il-qorti ma tistax, pero`, taqbel ma' l-ewwel qorti fejn din ma rriskontrat ebda lezjoni ta' dawn l-artikoli. Huwa minnu li din il-qorti – il-Qorti Kostituzzjonali – m'ghandhiex isservi ta' qorti tat-tielet grad, cioe` biex ikun hemm "appell" minn sentenzi tal-qrati ta' appell (il-Qorti ta' l-Appell, il-Qorti ta' l-Appell Kriminali, jew il-Qorti tal-Magistrati meta din tisma' appelli minn decizjonijiet tat-tribunali presjeduti minn Kummissarji tal-Gustizzja). Izda kemm l-Artikolu 34(1)(b) kif ukoll l-Artikolu 5(1)(a) jawtorizzaw id-detenzjoni ta' persuna skond sentenza ta' qorti basta li dak li jkun sar ikun "awtorizzat b'ligi" (Art. 34) ossia d-detenzjoni tkun "skond il-ligi" (Art. 5). L-intimati appellati, fin-nota ta' osservazzjonijiet taghhom presentata quddiem il-Prim Awla[3] jikkwotaw silta mill-ktieb ta' Harris, O'Boyle u Warbrick **The Law of the European Convention on Human Rights** [4] fejn jinghad: *"…the Strasbourg authorities have held that Article 5(1)(a) does not permit them to review the legality of a conviction or sentence imposed by a national court"*. Dak li l-intimati appellati, pero`, ma qalux – u din il-Qorti jiddispjaciha tosserva nuqqas hekk lampanti gej min-naha ta' avukat mill-Ufficcju ta' l-Avukat Generali – hu li l-imsemmija awturi jkomplu hekk:

"The reluctance of the Strasbourg authorities to review municipal court decisions is understanable both in terms of their long standing and sound policy of not acting as a court of appeal from national courts and of the likely flood of cases that would otherwise result. However, <u>the better approach would be for them to claim the power to review the legality under municipal law of a conviction or sentence, but to acknowledge, as is their normal practice, that it will only be exercised in clear cases of illegality</u>. It would be surprising if a breach of Article 5(1)(a) were not found if the defendant state were to concede that a

[3] Fol. 51.
[4] Butterworths (London) 1995, p. 107.

conviction or sentence was contrary to its law." (sottolinear ta' din il-Qorti).

Fi kliem iehor, filwaqt li qorti internazzjonali jew supra-nazzjonali – bhalma hi l-Qorti ta' Strasbourg – neccessarjament tikkoncedi margini ta' diskrezzjoni u certa latitudini lill-istati li jkunu qed jidhru quddiemha, fis-sens li tkun propensa li taccetta dak li jigi sottomess lilha bhala fatt minn dak l-istat, l-istess ma jistax u m'ghandux jinghad ghall-Qorti Kostituzzjonali meta, bhala qorti nazzjonali tkun qed tapplika direttament il-Konvenzjoni. Apparti minn hekk, din il-qorti kellha diga` l-opportunita` li tesprimi ruhha f'aktar minn okkazjoni wahda li l-Qorti ta' Strasbourg mhix parti mill-organizzazzjoni gudizzjarja ta' Malta, u li l-qrati Maltin ma humiex marbuta li jsegwu bil-ghama l-gurisprudenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem f'materja li tirrigwarda l-Konvenzjoni u b'mod partikolari l-interpretazzjoni ta' l-artikoli sostantivi tal-imsemmija Konvenzjoni inkorporati fil-Kap. 319 – ara a propozitu **Vincent Cilia v. L-Onorevoli Prim Ministru et** Qorti Kostituzzjonali 28/1/2005; u **Wara r-Rikors tal-Kazin tal-Banda San Leonardo ta' Hal-Kirkop ipprezentat fil-15 ta' Novembru 2004** Qorti Kostituzzjonali 18/3/2005.

Hekk ukoll tesprimi ruhha Karen Reid fit-tieni edizzjoni tal-ktieb taghha **A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights** [5]:

"['Lawfulness'] is regarded as referring essentially to domestic lawfulness, both substantive and procedural, which is for national authorities to interpret. The Court has also stated that it is not its role to assess the facts which led a national court to adopt one decision rather than another, otherwise it would be acting as a court of third or fourth instance. Nonetheless since compliance with domestic law is an integral part of the obligations of Contarcting States, the Court is competent to satisfy itself of such compliance where relevant, subject to its inherent

[5] Thomson/Sweet & Maxwell (London) 2005, p. 242, 243, para. IIB-072.

limits in the European system of protection. The Convention organs have a certain jurisdiction to review whether domestic law has been complied with and the manner in which it is done, in particular that donestic law is not interpreted or applied in an arbirary manner, since no arbitrary detention can ever be regarded as 'lawful'…In practice, this gives much leeway to domestic systems but might also be said to avoid breaches which are technical and lacking, essentially, in merit…".

U van Dijk u van Hoof[6], b'mod li aktar jaghmel ghall-kaz odjern, jghidu hekk:

"The requirement that the deprivation of liberty must be lawful means not only that this particular penalty must find a sufficient basis in the conviction of the court concerned, but also – this in connection with Article 7 – that the facts to which the sentence relates constituted according to municipal law, at the time the offence was committed, a punishable act for which the imposition of imprisonment was possible…The mere fact that a judicial sentence is annulled on appeal does not deprive the imprisonment imposed in execution of that sentence of its lawful character. However, the matter is different if the ground for annulment is precisely <u>a manifest error with respect to the municipal law</u> or a violation of one of the provisions of the Convention, in particular of Articles 6 and 7." [7] (sottolinear ta' din il-qorti).

Ghalhekk din il-qorti – il-Qorti Kostituzzjonali – filwaqt li ma tindahalx fl-apprezzament tal-provi maghmula mill-qrati kompetenti, u anqas ma ghandha tissostitwixxi l-interpretazzjoni taghha ta' xi disposizzjoni tal-ligi ghal dik ta' xi qorti ohra kompetenti, hija ghandha pero` is-setgha li tissindika dwar il-legalita` ta' sentenza meta jkun hemm zball manifest ossia illegalita` manifesta f'dik is-sentenza.

---

[6] **Theory and Practice of the European Convention on Human Rights** Kluwer Law International (The Hague) 1998.
[7] Pagni 350-351.

iii. Issa, fil-kaz in dizamina ghandha persuna – Portelli – li gie kkundannat ghall-piena ta’ erba’ snin prigunerija, mill-Qorti tal-Magistrati, ghal zewg reati (ricettazzjoni u hsara volontarja) li t-tnejn igorru l-piena ta’ prigunerija. Minn qari tas-sentenza tas-17 ta’ Lulju 2006 huwa evidenti li dik il-qorti kienet qed tinfliggi l-piena komplessiva ta’ prigunerija ghaz-zewg reati flimkien. Il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali, fis-sentenza taghha tas-7 ta’ Dicembru 2006, illiberat lil Portelli mill-akkuza ta’ hsara volontarja, izda zammet il-piena ta’ erba’ snin prigunerija ghas-semplici raguni li din il-piena kienet xorta wahda tirrientra fil-parametri tal-minimu u tal-massimu previsti mil-ligi ghar-reat ta’ ricettazzjoni (Artikolu 334(a) tal-Kap. 9 abbinat mal-Artikolu 279(b) tal-istess Kodici li jgibu ghal piena minn minimu ta’ tlettax-il xahar ghal massimu ta’ seba’ snin). Il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali ghamlet hekk mhux b’rizultat ta’ interpretazzjoni ta’ xi disposizzjoni tal-Kodici Kriminali – interpretazzjoni li kieku din il-qorti, cioe` l-Qorti Kostituzzjonali, kienet tkun propensa li taccetta stante li huma l-qrati ta’ gurisdizzjoni kriminali, u mhux din il-qorti, li huma primarjament kompetenti biex jinterpretaw id-disposizzjonijiet ta’ dritt penali jew ta’ dritt ta’ procedura penali. Il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali ghamlet hekk semplicement wara li kkonstatat li l-piena ta’ erba’ snin prigunerija kienet, kif inghad, tirrientra, fil-parametri tal-piena ghar-reat ta’ ricettazzjoni. Fil-fehma ta’ din il-qorti dan igib bhala konsegwenza illegalita` manifesta, ghax neccessarjament ifisser jew li l-piena ghar-reat ta’ ricettazzjoni giet mizjuda mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali (haga projbita bl-Artikolu 428(7) tal-Kap. 9) jew li dik il-qorti kienet qed izzomm ferma l-piena anke fir-rigward tar-reat ta’ hsara volontarja li minnu kienet qed tillibera lill-appellant. Kemm dana huwa zball manifest jirrizulta mill-fatt ukoll li l-Artikolu 501(1) tal-Kodici Kriminali jippermetti lill-Qorti tal-Appell Kriminali li tkun qed tisma’ appell mill-Qorti Kriminali li, jekk tillibera lill-appellant minn parti mill-att ta’ akkuza jew minn xi kap fl-att ta’ l-akkuza, xorta wahda tikkonferma s-sentenza moghtija mill-Qorti Kriminali. L-imsemmi Artikolu 501(1), izda, huwa espressament eskluz meta si tratta ta’ appelli minn decizjonijiet tal-Qorti tal-Magistrati – in fatti l-Artikolu

498(5) jipprovdi hekk: *"Id-disposizzjonijiet li hemm f'dan it-Titolu ma ghandhomx japplikaw ghall-appelli minn sentenzi tal-Qorti tal-Magistrati."*

7. Isegwi, ghalhekk, li bis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali tas-7 ta' Dicembru 2006 sehhet vjolazzjoni kemm ta' l-Artikolu 34(1)(b) tal-Kostituzzjoni kif ukoll tal-Artikolu 5(1)(a) tal-Konvenzjoni.

8. X'inhu r-rimedju? Fil-fehma kunsidrata ta' din il-qorti, ir-rimedju xieraq huwa li jkun hemm riduzzjoni fil-piena li bhalissa qed jiskonta Portelli. Ma hux il-kaz, kif talab ukoll l-appellant, li s-sentenza tigi dikjarata "nulla u invalida", ghax dak ikun ifisser li anke fejn huwa gie lliberat kollox ikollu jerga' jibda mill-gdid quddiem gudikant iehor. Kwantu ghar-riduzzjoni fil-piena, jigi osservat li l-Qorti tal-Magistrati, meta erogat il-piena ta' erba' snin ghaz-zewg reati, ma mxietx bir-rigorozita` ta' l-Artikolu 17(b)[8] tal-Kodici Kriminali – dan l-artikolu, infatti, anqas biss jissemma f'dik is-sentenza. Kif inhi l-prassi – mhux neccessarjament wahda ta' min jinkoraggiha – fil-Qorti tal-Magistrati, il-piena komplessiva moghtija tidher li nghatat billi dik il-Qorti hadet biss in konsiderazzjoni il-piena ghar-reat l-aktar gravi, cioe` dak ta' ricettazzjoni (minimu ta' tlettax-il xahar, massimu seba' snin) u marret piu` o meno ghan-nofs. Fi kliem iehor, il-Qorti tal-Magistrati ma specifikatx il-piena ghar-ricettazzjoni u dik ghar-reat ta' hsara volontarja, izda qatghet bid-dritt u tat erba' snin. Fil-fehma ta' din il-Qorti ikun ghalhekk xieraq li mill-piena ta' erba' snin jitnaqqsu almenu erba' xhur, li jammontaw ghal kwazi terz tal-piena minima – li kienet ukoll ta' tlettax-il xahar – ghar-reat ta' hsara volontarja.

9. Ghall-motivi premessi, tilqa' l-appell interpost minn Joseph Portelli limitatament kif gej, u dan billi tikkonferma s-sentenza appellata in kwantu dik is-sentenza ma sabitx lezjoni tad-drittijiet tal-imsemmi Portelli kif protetti bl-Artikoli 39(1)(2) u 6(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-

---

[8] "**17(b):** persuna hatja ta' zewg delitti jew izjed, li jaqghu taht pieni li jnaqqsu ghal zmien il-liberta` personali, tigi kundannata ghall-piena tad-delitt l-aktar gravi biz-zieda minn terz san-nofs taz-zmien tal-pieni l-ohra kollha mehudin flimkien, b'dan li z-zmien li jinghata ma jiskorrix hamsa u tletin sena."

Konvenzjoni Ewropea rispettivament, izda thassarha u tirrevokaha fil-bqija, u minflok tiddikjara li bis-sentenza taghha tas-7 ta' Dicembru 2006 fl-ismijiet **Il-Pulizija (Spettur M. Mallia) v. Joseph Portelli** il-Qorti ta' l-Appell Kriminali kissret id-drittijiet ta' l-istess Portelli kif protetti bl-Artikolu 34(1)(b) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u bl-Artikolu 5(1)(a) tal-Konvenzjoni Ewropea, u ghalhekk thassar il-piena ta' erba' snin prigunerija inflitta fuq Joseph Portelli b'dik is-sentenza <u>u tissostitwiha bil-piena ta' tlett (3) snin u tmien (8) xhur prigunerija</u>. In vista tan-novita` tal-kaz, l-ispejjez, kemm dawk ta' l-ewwel istanza kif ukoll dawk ta' dan l-appell, ghandhom jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------